

СРБИ НАЈСТРАДАЛИЈИ европски народ 19. и 20. века?

18.01.2018.

Посматрано и укупно и као проценат популације, број смртно страдалих Срба у Првом српском устанку, Првом светском рату и Другом светском рату је енорман. Релативни српски губици током два светска рата збирно посматрано су рекордни у европским оквирима. **Губици током Великог рата упоредиви су једино са губицима Белорусије, Украјине и Пољске током Другог светског рата. Међутим, оно што је разлика у односу на ова три словенска народа је то да су Срби снажне губитке имали у оба светска рата.**

Срби су, уз европске Јевреје који су без премца, најстрадалнији народ европског континента током 20. века, као и укупно посматрано од почетка 19. века. Може се проценити да су и у периоду од 15. до 18. века страдања Срба релативно посматрано, у европским оквирима, врло висока. То је због природе занимања доброг дела српских мушкараца тога доба (граничари-ратници за Отоманско и Аустријско царство), као и позиције скоро читавог народа који је имао несрећу да живи на бурној граници двеју сукобљених империја и цивилизација.

Страдалништво током 19. и прве половине 20. века повезано је са скоро невероватним демографским успоном (нпр. 1870–1910. били смо на другом месту у Европи по расту популације).

Кнежевина (са шест припојених нахија, тј. Србија до 1878) повећала је популацију од 1720. до 1804. шест пута, те од 1815. до 1912. додатних пет пута (и то не рачунајући припојене јужне крајеве на Берлинском конгресу).

Током двадесетих година 18. века у Београдском пашалуку било је највише 60.000 становника. Практична опустошеност Србије била је узрокована Великим турским ратом с краја 17. столећа, односно последичном Великом сеобом Срба 1690.

Почетну тезу о драматичном страдалништву српске нације покушаћемо да докажемо у анализи у којој смо пошли од конзервативних процена српских губитака током 19. и 20. века, дакле далеко испод оних о којима се често говори, али за које немамо довољно доказа, нити обухватне пописе жртава (нпр. процена губитака Југославије од 1,7 милиона 1941–1945. је извесно „оборена“, на око милион). Фокусираћемо се на два светска рата и на Први српски устанак, на које отпада гро погинулих у ратовима у посматрана два столећа.

Покушаћемо да докажемо тезу да је српски народ, заједно са европским Јеврејима, најскупље платио опстанак на Старом континенту, уз то борећи се у оба светска рата на победничкој страни, са онима који су такође били предмет агресије.

Ово би требало да има одређене импликације за устаљену праксу третирања ратова у периоду од 1991. као најрелевантнијих. Ради се о ратовима између нација бивше Југославије и тада српске жртве можда једини пут нису биле релативно највеће (регионално, или чак глобално посматрано). Наиме, бављење прошлости не би требало да буде арбитарно, односно ограничено на последњих четврт века, већ би приступ требало да буде обухватан и компаративан.

Историјски документи говоре да су највећи губици устаничке Србије били 1813, када су је Турци освајали. Сматра се да је тада из Србије емигрирало око сто хиљада људи према Аустрији и Влашкој (од којих се око 60.000 вратило са успехом Другог српског устанка 1815).

Процењује се да су Турци убили око 20.000 Срба само током 1813, када су поново окупирали нашу земљу.

Додатно, у јесен 1813. на хиљаде људи је продавано као робље. На пример, само у једном дану (5. 10. 1813) доведено је у Београд на продају 1.800 жена (истина, то нису убијени, али јесу демографски губитак).

Цео текст објављен је у новом броју Недељника

Извор: nedeljnik.rs